

Поштоване колегинице и колеге,
Уважени гости,
Драги пријатељи,

Данашњим Конгресом Савеза самосталних синдиката Србије, завршава се фаза изборних активности која је отпочела пре неколико месеци одржавањем састанака и скупштина у синдикалним организацијама, општинама, градовима и покрајини, конгресима и скупштинама у гранским синдикатима. Данас започиње нова фаза, у којој треба да реализујемо све што је покренуто, договорено и усвојено.

Посебно охрабрује чињеница да је исказано велико интересовање за изборе, да је присуство било значајно, преко 80% чланства, да су избори обављени тајним гласањем и да је у њима учествовао знатан број младих. То је доказ великог поверења чланства и угледа који наша организација ужива.

Истовремено са оценом досадашњих активности, на скуповима је отворено указано на актуелне проблеме у друштву који угрожавају ионако тежак материјално-социјални положај запослених и утврђени су оквирни правци даљег деловања и рада.

У протеклом периоду, деловали смо у тешким условима. Уз нашу, домаћу дугогодишњу кризу, озбиљно нас је притисла и светска економска криза која је наше проблеме учинила још сложенијим.

Криза је најчешће била изговор за смањивање зарада и њихову нередовну исплату, отпуштање радника, укидање основних права, а пре свега права на осмочасовно радно време, одмор, топли оброк, и коначно, права на услове рада достојне човеку.

Никада није постојала већа брига за будућност, него управо сада, када су реални показатељи услова живота све лошији, а радних места и права све мање.

Забележен је пад производње, а у неким гранама делатности за више од 1/3. Неликвидност се проширила на невероватних 60 хиљада привредних субјеката. Чињеница да готово свако свакоме дугује у великој мери је додатно онемогућила привредну активност, нарочито у прошлој години.

Са правом смо указивали да главни извор недаћа са којима смо суочени лежи у лошој, неуспешној приватизацији великог броја предузећа.

Да су озбиљно и благовремено схваћена упозорења синдиката и запослених многе би непријатности и драматичне сцене биле избегнуте.

У прилог томе говори и податак да је 25% купопродајних уговора раскинуто. Нажалост, уговори се и даље раскидају, воде судски процеси, имовина пропада, а не мали број предузећа је у стечају или ликвидиран. Бојимо се да ће се реализовати наше процене и да ће на крају преко 40% приватизација бити поништено.

Морам да поновим да Савез самосталних синдиката Србије није против приватизације. Напротив, залагали смо се за транспарентност у поступку, укључивање синдиката у све фазе процеса, за учешће запослених у одлучивању и управљању, за долазак стратешких партнера и очекивали да улазак приватног капитала буде замајац привредне производње.

Шта смо добили приватизацијом? Друштвених предузећа више нема, у једном броју привредних субјеката повећана је економска ефикасност. На другој страни дошло је до драстичног смањења броја запослених, производни капацитети су, у великом броју случајева, буквално уништени, тако да у многим регионима више нема ни једног производног предузећа.

Данас је тешко дати оцену да ли смо из негативних искустава извукли поуке, али је несумњиво да ће нас последице оваквих промашаја дуго пратити.

Раст броја незапослених, којих је званично, у Србији, више од 780 хиљада, посебно незапослених младих и жена, озбиљно забрињава.

Специфичност Србије је то што је тренд смањења броја запослених био изражен и у годинама привредног раста приказаним растом бруто друштвеног производа. Тако, од 2002 године, закључно са фебруаром 2010, дневно је у просеку 213 запослених остајало без посла. Ситуација на тржишту рада нагло је погоршана са почетком светске економске кризе у октобру 2008., па је дневно било 490 незапослених више. Значи, у овом периоду изгубљено је више од 500 хиљада радних места.

А први и реални знак краја рецесије и почетка опоравка је константан раст запослености.

Трошкови живота, цене и инфлација непрекидно су расли и озбиљно угрожавали већ низак стандард запослених, пензионера и грађана Србије. За разлику од већине европских земаља, у Србији су и у доба кризе расле цене које су под контролом државе, а чији раст директно утиче на раст осталих цена.

Очигледно је да је, поред осталог, политика отклањања ценовних диспаритета у време кризе изазвала бројне негативне последице, пре свега пад стандарда за чак 30%, убрзани раст броја сиромашних којих је близу милион, пораст броја народних кухиња, а средњи слој становништва практично не постоји.

Неповољна економска ситуација условила је и драстичан пад стандарда грађана и нагли раст броја сиромашних. Минималну зараду и мање од ње прима у просеку око 110 хиљада запослених месечно, а чак 160 хиљада је оних који месечно не примају зарађено.

Како би се бар делимично ублажио овај тренд, захтевамо да висина минималне зараде буде у висини минималне потрошачке корпе, а да се послодавци који не испуњавају законску обавезу и не исплаћују ни загарантовану минималну зараду строго санкционишу.

У исто време, постоји привилегована мањина, са екстремно високим примањима. То додатно увећава разлике, поделе у друштву се заоштравају и представљају окидач за незадовољство запослених и грађана.

Истицање ове чињенице никако не значи да се залажемо за уравниловку, већ захтевамо да се поштује основно људско и уставно право сваког појединца да ради, и од свог рада пристојно живи.

Тражили смо редовни социјални дијалог, конструктивну сарадњу и активирање социјално економских савета на свим нивоима. У годинама иза нас водили смо разговоре са свима који су могли или морали да предлажу мере и решења.

По први пут у Србији, у више наврата, представници Савеза самосталних синдиката састали су се са мисијом и сталним представником Међународног монетарног Фонда, као и са директором канцеларије Светске банке у Србији.

Средства Међународног монетарног фонда су одобрена за подршку буџету и повећање девизних резерви. То значи да највећи део средстава иде у потрошњу, а не у привреду чијим би растом обавезе могле да се сервисирају. Тиме улазимо у зачарани круг и нова задуживања, а генерацијама потомака остављамо обавезу да плаћају наше дугове.

Упозоравали смо да се од кредита за јавну потрошњу не може ни дуго ни добро живети и тражили да се средства усмеравају у производњу. Будући да су кредити и услови кредитирања неповољни за запослене и привреду, а да су захтеви Светске банке у реформи пензионог система изразито рестриктивни и реално неодрживи, упознали смо представнике

међународних финансијских институција са ставовима и захтевима синдиката и запослених.

Тројни скуп синдиката, представника Владе и привредника, који смо недавно организовали, још један је доказ искрене жеље да се крене у правцу развоја и спремности да, као одговоран друштвени чинилац, опоравку и развоју допринесемо, кроз дијалог и договоре.

Мотив је био покретање привредних активности и производње како би се отварала нова радна места, повећале зараде и стандард запослених, једном речију, извршиле промене привредног и укупног амбијента које би допринела бољем животу у Србији.

На актуелне проблеме смо указивали и решења тражили и организовањем тематских скупова, саветовања и округлих столова, на којима су, поред представника Владе и послодаваца, учествовали експерти из научних и стручних кругова. Нарочито бих истакао добру сарадњу са Институтом економских наука из Београда.

Трајно опредељење и најбољи пут ка побољшању материјалног и социјалног положаја запослених, за нас у Савезу самосталних синдиката Србије остаје дијалог, састанци и договори. Уколико, међутим, недају решења нећемо оклевати да користимо и сва друга легална средства у борби за остварење наших циљева.

Доказ за то је обустава рада у предузећу „Књаз Милош“ у Аранђеловцу, у организацији самосталног синдиката. Штрајк је одржан како би се заштитила радна места и поштовао колективни уговор и то баш у време одржавања скупа „Социјално партнерство за излазак из кризе“.

Потребна нам је Влада која ће преузети своју социјалну улогу, али и одговорност за укупан привредни и економски амбијент. Влада која има храбрости, мудрости и знања, да се издигне из учмалости и пређе са речи на конкретна дела и решења.

Влада је одговорна за тендере и јавне набавке који се финансирају из буџета. Оно што тражимо јесте, да се послови убудуће додељују нашим предузећима, као носиоцима посла, не само као под извођачима. Какву препоруку може имати домаће предузеће „Мостоградња“, ако на тендерима за изградњу и реконструкцију 4 моста у Србији послове добијају страна предузећа? Ако су носиоци послова изградње путева и инфраструктурних објеката у Србији стране компаније, које ће гаранције стручности и искуства имати наше фирме на будућим тендерима у земљи и иностранству?

Уски, страначки или коалициони интереси морају бити превазиђени. Више него икада, требају нам људи који имају визију дугорочног развоја и

просперитета Србије, који имају храброст и реални оптимизам да тим путем воде.

Утицај странака у постављању кадрова постаје већи него у време једнопартијског система. Не може се коалиционим и страначким споразумима делити управљање фондовима и јавним предузећима као да су страначки феуди. Нама су потребни способни менаџери који ће предузећа и фондове од општег значаја водити професионално, у интересу државе и грађана.

Слаба привреда, каква је наша, не може да финансира бројне државне функционере, а сведоци смо да повећање пореских оптерећења запослених, замрзавање плата и пензија не може да попуни мањак у буџету.

Неопходна нам је Влада која броји мање чланова, са јасно дефинисаним ингеренцијама, која ће на свом примеру показати конкретне уштеде. Не могу се свакодневно отворати нове и нове агенције чији су трошкови рада све већи, а резултати и сврха постојања нејасни, изузев као сервис за упошљавање подобних и заслужних чланова партија.

Потребни су нам социјално одговорни послодавци и њихова удружења, који ће поштовањем запослених и њихових права доказати свест о томе да је највећи капитал који имамо управо здрав и мотивисан радник који ствара добит и профит.

Поштоване колегинице и колеге,
Драги гости,

У периоду у коме се највише говорило о европским интеграцијама и уласку у ЕУ, о либерализацији визног режима, почетку примене трговинског споразума, о усвајању европских стандарда као услова за даље приближавање Европи, у нашој земљи, послодавци нису уплаћивали доприносе за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање за близу 100 хиљада запослених.

Они који су радили и својим радом стварали добит остали су без здравствене заштите и без могућности да остваре право на заслужену пензију. Да ли и за ово треба да прогласимо одговорном светску економску кризу? Или је то ипак била злоупотреба уз неопходну политичку подршку?

Шта је за то време радила Пореска управа? Ко је одобрио такве привилегије појединцима, који су некажњено пљачкали државу и драстично кршили права радника? Зар је потребно да се данас боримо за основна људска и радна права?

Подстакли смо Владу да се укључи у решавање овог проблема, и захваљујући нашој упорности, доследности и активном учешћу у тражењу решења, проблем је делимично ублажен. Истовремено, захтевали смо и захтевамо мере и строге санкције које ће спречити будуће злоупотребе.

Пошто Влада Републике Србије једина има механизме за заштиту запослених и санкционисање неодговорних, тражимо да обезбеди социјалну сигурност и гарантује право на здравствену заштиту, као и сва права из пензијског и инвалидског осигурања свима, који имају уговоре о раду.

Однос према поштовању закона мора да се мења. За то је неопходно одиста независно судство, краћи радни спорови, брзо извршење пресуда, строже санкције за све прекршиоце, без привилегија и имунитета, а посебно када су у питању кршења права радника и синдиката.

У периоду иза нас незадовољство је исказано великим бројем обустава рада, протеста и штрајкова. Облици борбе запослених превазилазе све што је познато у историји синдикалног покрета, како по броју и истрајности учесника, дужини трајања, тако и по новим методама отпора.

Подсетићу вас на неке драматичне ситуације које су узнемириле читаву синдикалну и ширу јавност. Пре свега на самоповређивање, штрајкове глађу, физичке обрачуне радника са приватним обезбеђењима нових власника, прескакање и рушење фабричких ограда, на забране уласка у фирме новим власницима, на блокаде градских улица, путева, пруга, институција локалне и републичке управе, на саобраћајне колапсе. Символ борбе запослених су Југоремедија-Зрењенин, Партизан - Крагујевац, Нитекс-Ниш, Трајал-Крушевац, Жупа-Крушевац, Застава-Крагујевац, 1.мај-Лапово, Застава електро- Рача и многи други.

У изражавању незадовољства, у највећем броју случајева, организатори и највећа подршка оправданим захтевима били су самостални синдикати. Сви појединци у организацији показали су солидарност и спремност да се удруженим снагама боре за истинске интересе чланова.

Јединство, достојанство и одлучност доказали смо и на масовним протестима у Београду које је Савез организовао 1. маја 2008. године и 29. априла 2009. године. Протести су били прилика да још једном, у име нашег бројног чланства јавно изнесемо ставове, који ће допринети благовременом указивању на проблеме у друштву и њиховом решавању.

Не сме се више никад поновити ситуација да Влада не реагује, прво по нашем захтеву, а касније и по препоруци Социјално-економског савета Републике Србије, на коме су сви социјални партнери усагласили став и захтевали да се у Закону о буџету за 2009. годину брише члан 28. којим је

фактички дерогиран комплетан систем колективних уговора и угрожена основна права запослених у управи и јавном сектору.

Морам, такође, да истакнем да наши чланови, запослени и грађани на Косову и Метохији изузетно тешко живе. После нелегално и једнострано проглашене независности Косова, ситуација је додатно погоршана. Активности које су водили државни органи у циљу оспоравања овакве одлуке, подржали смо у целости. У оквиру међународног синдикалног покрета, спроводили смо исту политику, нарочито када је реч о положају запослених, њиховим људским и радничким правима. На жалост, на Космету су и даље угрожени и животи и имовина, скрнавe се и оштећују културна и верска добра, прекидају везе и комуникација, крше елементарна људска, као и основна радна и социјална права.

Колегинице и колеге,

Посебан значај има сарадња међу синдикатима у Србији. Ја са ове говорнице апелујем да се ујединимо у акционом деловању. Јер, акције нам тек предстоје.

Позивима да се укључе у активности које смо водили, доказали смо да се залажемо за јединство и солидарност на синдикалној сцени Србије, као предуслову снаге и успеха акција у корист запослених. Заједничко учешће у трипартитном дијалогу и сарадња међу синдикатима, идеја је коју би требало да реализујемо и надамо се да ће колеге из других синдиката препознати њен значај.

Ми ћемо инсистирати да се свим учесницима у социјалном дијалогу, у кратком року, утврди стварни капацитет, односно да следе наш пример, докажу репрезентативност, преброје приступнице и покажу ко су и кога представљају.

У наредном периоду, Привредна комора, у чијем је чланству највећи број предузећа, малих, средњих и великих, требала би да постане пуноправни учесник у институционалном трипартитном дијалогу. Као асоцијација послодаваца са дугом традицијом, формираном територијалном мрежом, гранским удружењима и органима, Комора мора прихватити своју улогу и одговорност у социјалном дијалогу.

Наш приоритет у наредном периоду је закључивање и поштовање гранских колективних уговора, као најбољег гаранта права и обавеза и запослених и послодаваца.

Њиховим закључивањем и проширењем њиховог дејства на све послодавце, заштиту ће имати и запослени у малим и средњим предузећима, који су, до сада, били изложени највећем притиску и где су изражена најдрастичнија кршења права из рада.

Потписивањем и очувањем Општег колективног уговора, без обзира на критике што су неке финансијске одредбе замрзнуте, сачуван је предуслов и далеко боља полазна основа за гранске колективне уговоре и реализацију овог задатка.

Значајно је истаћи чињеницу да код већине послодаваца где имамо организован синдикат, постоје закључени колективни уговори, који се примењују.

И поред формалних забрана у Уставу, бројним законским актима и ратификованим конвенцијама, дискриминација је фактички и даље присутна, нарочито према рањивим групама. Стога у средишту наших активности и у наредном периоду мора бити спречавање свих видова отворене или прикривене дискриминације, а посебно младих, жена, инвалида рада, пензионера и других категорија становништва.

Познато је да је Савез члан Међународне конфедерације синдиката од њеног оснивања, активан члан у Паневропском регионалном већу, а од прошле године и посматрач у Европској конфедерацији синдиката. То је велико признање нашој организацији и, истовремено обавеза да се још активније укључимо у савремене светске и европске синдикалне токове. Такође, сви синдикати грана и делатности који припадају нашем Савезу, чланови су и учесници у активностима гранских асоцијација на европском и светском нивоу.

Изузетно је значајна сарадња са синдикатима из земаља у региону. Проблеми и муке које нас тиште готово су истоветни, стога нам је неопходан већи степен сарадње, чак можда и формирање заједничког координационог тела.

Посебно желим да истакнем улогу медија, као креатора јавног мњења, и њихову подршку синдикатима која је од непроцењивог значаја, јер је јавност једно од најјачих оружја синдикалне борбе.

Упркос значајно повећаном присуству, медији су често пропуштали прилику да пренесу објективне информације о важним активностима које смо водили.

Уместо подршке нашим акцијама које су биле од интереса за све запослене у Србији, па и за новинаре, чија су права често угрожена, синдикална питања су не ретко била на маргини интересовања јавних

гласила или су била предмет тенденциозне манипулације, чиме је скретана пажња јавности са суштине.

Поштовани,

Дозволите ми да се, на крају свог излагања, кратко осврнем на нашу организацију и њену способност да одговори задацима који су пред нама.

Услов да у наредном периоду будемо још снажнији, јесте дисциплина.

Пре свега, трајна обавеза свих нас је да поштујемо конгресна и друга усвојена документа.

Затим, да реализујемо одлуке, ставове и закључке које, заједно, на седницама органа доносимо.

И најзад, као битан предуслов финансијске снаге је јачање материјалне основе Савеза.

Финансијској стабилности допринеће финансијска дисциплина која подразумева редовну уплату чланарине, рационално коришћење средстава и уштеде свуда где постоји та могућност, али никако на уштрб акција.

Придобивање нових чланова доприноси нашем већем утицају у друштву, снази и могућности да ефикасније остварујемо захтеве. У протеклом периоду, приступнице нашем Синдикату потписало је 20 хиљада чланова, а синдикалне организације су формиране у Меркатору, Идеи, Домису, Пи-пресу, Керамици плус и другим, и то је и даље задатак свих нас.

Реформа нашег Савеза је сталан посао и спроводимо је у ходу. Очекујемо да ћемо, по усвајању новог Статута, у наредне две године, уз уважавање искустава из савременог синдикалног покрета, још ефикасније деловати у остваривању и заштити права наших чланова.

Поштоване колегинице и колеге,
Драги гости,

Не живимо у илузији да транзиција, реформе и криза неће изнедрити нове, па можда и теже проблеме.

Уверен сам да ће сва припремљена документа и дискусије које ћемо чути, допринети још већем ангажовању, бољој дисциплини, већој ефикасности и одговорности у остваривању интереса, захтева и циљева Савеза самосталних синдиката Србије и сваког појединог члана.

Сви наши чланови, а уверен сам и сви грађани Србије јединствени су у жељи и захтеву да кренемо напред, да се отварају нова радна места, покрене производња, обезбеди већи стандард и бољи живот.

Тај пут опоравка и развоја, симболизује и слоган нашег 14. Конгреса, **СТАЛО НАМ ЈЕ ДА КРЕНЕ!**

Хвала на пажњи!